

Od početka godine prošlo je tek desetak dana, a mnogi ekološki problemi postali su tokom njih vidljiviji.

Lim i Drina zatrpani su otpadom, u Nišu je izbrojano više od stotinu divljih deponija, a vazduh u Srbiji ima boju i miris. Nova 2021. počela je uz ove ne baš sjajne prizore. Beograd je već neko vreme u vrhu liste gradova sveta po zagađenosti vazduha, a prema podacima sajta Er Vižual vazduh glavni grad Srbije bio je u subotu 11. najzagađeniji na svetu. U Beogradu se u nedelju održava i skup Za bezbedan vazduh. Potpećko jezero kod Priboja je u novom ruhu dočekalo novu godinu. Izgled kome se niko nije nadao, ali koji se mogao očekivati, kažu nadležni, ali i stanovnici ovog dela Srbije. Niz reku Lim, koja važi za jednu od najlepših reka u jugozapadnoj Srbiji, do brane kod Priboja i Potpećog jezera doplivale su tone otpada. Plastične flaše, ručni frižideri, gume, mali i nešto veći kućni aparati, čak i mrtvački sanduk. Slični prizori dočekali su početak 2021. i na Drini kod Višegrada, čija je Lim pritoka. U Ministarstvu zaštite životne sredine u Beogradu 5. januara dogovorena je hitna intervencija i čišćenje Potpećkog jezera.

Dan kasnije u Bosni i Hercegovini na Drini počelo je uklanjanje otpada koji je ugrozio rad Hidroelektrane Višegrad, i pretilo da dovede do ekološke katastrofe, naveli su nadležni. Pretpostavka je da bi čišćenje moglo da traje i do mesec dana, a prvog dana uklonjeno je oko 100 kubika otpada. Na krunu brane u Višegradu pristiglo je oko četiri hiljade kubika plutajućeg otpada, što bi moglo da ugrozi rad preduzeća HE na Drini, rekao je direktor ovog preduzeća Nedeljko Perišić. Perišić je rekao novinarima da je zbog velike količine vode koja je poslednjih dana prolazila rekom pukla sajla koja treba da zadržava plutajući otpad, a sa kojim hidroelektrana ima višedecenijski problem. Rekao je i da u rešavanje problema treba da se uključe institucije iz Srbije, BiH i Crne Gore.

Ministarka zaštite životne sredine u Vladi Srbije Irena Vujović ukazala je na hitnost rešavanja problema i dodala da velika količina smeća koje završi u rekama ozbiljno ugrožava životnu sredinu.

Pre više od dve godine održan je trilateralni sastanak resornih ministarstava Republike Srpske, Srbije i Crne Gore, ali problem nije rešen, piše agencija Srna. Smeće koje završi u Limu i Drini, potiče s divljih deponija kojih ima na desetine duž čitavog toga reka, a veliki deo koji se ovih dana našao u Potpećkom jezeru potiče sa nesanitarne deponije Stanjevine koja se nalazi na magistralnom putu ka Crnoj Gori. Deponija je pre nekoliko meseci zatvorena i počela je njena sanacija, ali smeće i dalje završava u reci. U opštini Priboj za BBC na srpskom tvrde da ništa od smeća koje pluta Limom nije sa njihove teritorije. Početkom januara iz Niša je stigla vest da na teritoriji tog grada ima više od 100 divljih deponija. Divlje deponije su grupisane i oko rečnih korita Nišave i Južne Morave, ali i oko

poljoprivrednih useva, tako da ovaj problem utiče na, ocenjuju ekolozi, zagađenje vode, vazduha, zemlje, ali i hrane koju svi konzumiraju.

I srpski olimpijac Čaba Silađi našao se u žiži javnosti početkom 2021. jer je “zaronio” u čišćenje otpada na Divčibarama.

Prema podacima Agencije za zaštitu životne sredine, u Srbiji je 2019. bilo registrovano 2.305 divljih deponija, a Marko Vujić iz Centra za ekološku politiku Fakulteta političkih nauka rekao je početkom decembra 2020. za agenciju Beta da ih ima između 2.500 i 3.000. Kako je rekao, divlje deponije opasno opasno truju obradivo zemljište i poljoprivredne proizvode. Vujić je agenciji Beta kazao da je Srbija na prvom mestu u Evropi po zagađenosti vazduha, ali da ništa bolje ne stoji ni kada su u pitanju zagađenja tla i vode.

U dokumentu Upravljanje otpadom, koji je u septembru 2020. objavila Agencija za zaštitu životne sredine, navedeno je da u Srbiji veliki broj gradova i opština i dalje ima sopstveno smetlište. Smeće koje se našlo u Limu kod Priboja delom potiče i sa prijepoljske nesantitarne deponije Stanjevine, koja se nalazi na magistralnom putu ka Crnoj Gori, uz samu reku. Deponija je zatvorena tokom 2020. i počelo je njeno saniranje, a komunalni otpad iz Prijepolja odlaze se na pribojsku deponiju Duboki potok, piše u odgovoru koji je BBC na srpskom dobio iz opštine Priboj. To je samo jedna od mnogobrojnih ovakvih deponija u Srbiji, a kako navodi Agencija za zaštitu životne sredine, deponije-smetlišta sa najvećim rizikom po životnu sredinu i zdravlje ljudi su one koje se nalaze na udaljenostima manjim od 100 metara od naselja ili na udaljenostima manjim od 50 metara od obale reke, potoka, jezera ili akumulacije. Kako se dodaje, oko 70 odsto aktivnih deponija-smetlišta nije predviđeno prostorno-planskim dokumentima i nemaju urađenu studiju o proceni uticaja na životnu sredinu, niti imaju potrebne dozvole. Deponije su, i divlje i opštinske, veliki zagađivači, ali i velika opasnost - požari su česti, a moguće je i širenje zaraza. Na deponijama često završava i opasan otpad iz domaćinstava, a ponekad i iz industrije, što dodatno povećava opasnost. Doktor Danko Jović iz Zavoda za zaštitu prirode objasnio je tada da se na ovakvim mestima povećava broj glodara koji prenose razna oboljenja, a za njima i čitav niz predatorskih vrsta, od zmija do lisica i vukova. Poseban problem predstavljaju i otrovi koji se bacaju na ovim mestima i time kroz lanac ishrane dovode do trovanja divljih životinja, dodaje on. Takođe, baca se i otpad poput papira i kartona koji je moguće reciklirati, umesto da se seku nove šume, naveo je Jezdimirović.

Beograd je 9. januara bio 11. grad po zagađenosti vazduha u svetu, prema podacima sajta Er Vižual. Često visoku poziciju na ovoj listi zauzimaju glavni gradovi Srbije drugih balkanskih zemalja. Srbija je, prema podacima Globalne alijanse za zdravlje i zagađenje, bila prva u regionu po smrtnosti usled zagađenosti vazduha, a deveta u svetu - sa 175 umrlih na

100.000 stanovnika. Inicijativa Ne davimo Beograd, saopštila je, pozivajući se na podatke Svetske zdravstvene organizacije, da godišnje u Srbiji prerano umre više od 7.000 ljudi usled izloženosti zagađenjima iz vazduha, po čemu je Srbija na drugom mestu u Evropi, prenela je Beta.

Valjevo i Sremska Kamenica poslednja su u nizu mesta koja su dobila nove senzore za merenje zagađenja vazduha, a dobre vesti stižu iz Kragujevca. Vazduh bi u Srbiji narednih godina trebalo da bude manje zagađen jer su obezbeđena sredstva za prelazak toplane u Kragujevcu sa uglja na gas, kao i za zamenu kotlova u vrtićima, školama, domovima zdravlja, ali i domaćinstvima kako bi se koristila goriva koja manje zagađuju okolinu.

Toplana u Kragujevcu, jedna je od tri velika postrojenja za proizvodnju toplotne energije u Srbiji koja koriste uglj. Kako je za RTS izjavio Dejan Stojanović, direktor Poslovnog udruženja Toplane Srbije, 81 odsto toplana koristi gas, 10 odsto mazut i devet odsto uglj. Osim Kragujevca, još dve velike toplane – Bor i Kruševac, u većem delu koriste uglj.

A da li znate koliko jelke utiču na životnu sredinu i da su veštačke jelke štetnije od prirodnih po životnu sredinu? Doktor Džon Kazer iz Karbon Trasta (Carbon Trust), agencije koja se bavi savetovanjem u vezi sa klimatskim promenama i održivosti, kaže da se plastične jelke prave od nafte. Dodaje da i proizvodnja plastičnog drveta utiče na životnu sredinu, jer se tada emituje velika količina industrijskih gasova. Kazer kaže da veštačko drvo visine dva metra emituje dvostruko više gasova staklene bašte, nego prirodno drvo koje završi u smeću – i čak 10 puta više od spaljene jelke. Tema za razmišljanje pre kićenja jelke u decembru 2021.

Izvor: b92.net